

INTERPRETACE SPEKTER

-

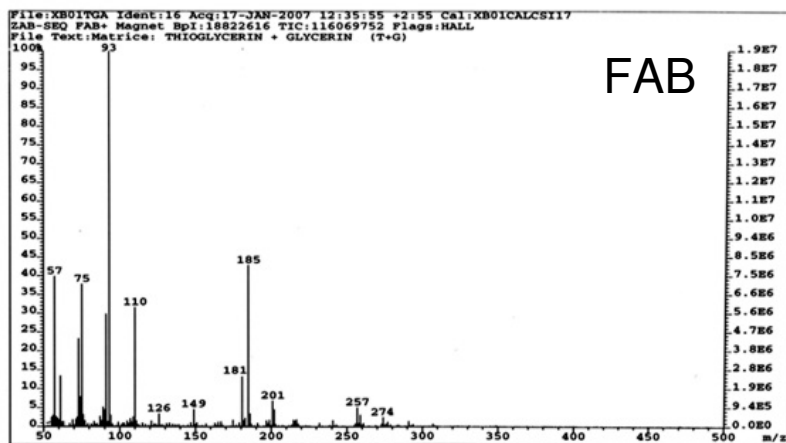
MALÉ MOLEKULY

Interpretace hmotnostního spektra

1. Získáme co nejvíce informací o vzorku – původ, UV spektra, NMR spektra, rozpustnost, předpokládaná struktura, čistota (koncentrace).
2. Určíme, které ionty souvisí s analytem a které ne.
3. Určíme hmotnost - hledáme molekulární ion $M^{+\bullet}$ nebo adukty $(M+H)^+$, $(M+Na)^+$, $(M+K)^+$, $(M+NH_4)^+$, pokud je ve spektru multimer $(2M+H)^+$, $(2M+Na)^+$, potvrdíme M_R ; v záporném módu $(M-H)^-$, příp. $(M+CH_3COO)^-$, $(M+HCOO)^-$.
4. Určíme prvky, které jsou přítomny: aplikace dusíkového pravidla, inspekce izotopového klastru.
5. Určíme elementární složení na základě měření přesné hmotnosti.
7. Porovnáme spektrum s knihovnou, pokusíme se najít alespoň podobná spektra.
8. Řešíme fragmentaci (vyžaduje znalost fragmentačních mechanismů a empirických pravidel) a navrhujeme strukturu.
9. Definitivní potvrzení – srovnání s autentickým standardem.

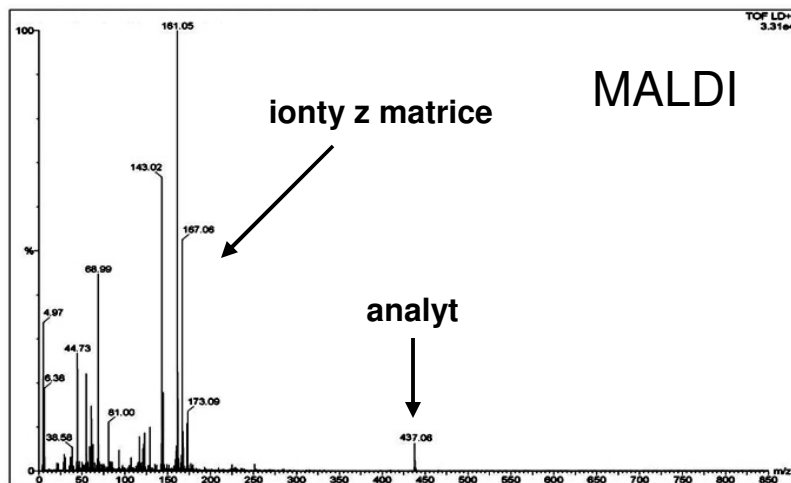
Vyloučení iontů, které nesouvisí s analytem

Ionty které nesouvisí s analytem – matriční ionty

FAB: molekulární adukty a klastry,
 fragmentové ionty

FAB spektra běžných matic:
 I:\MISC\MS\FAB MATRICE\

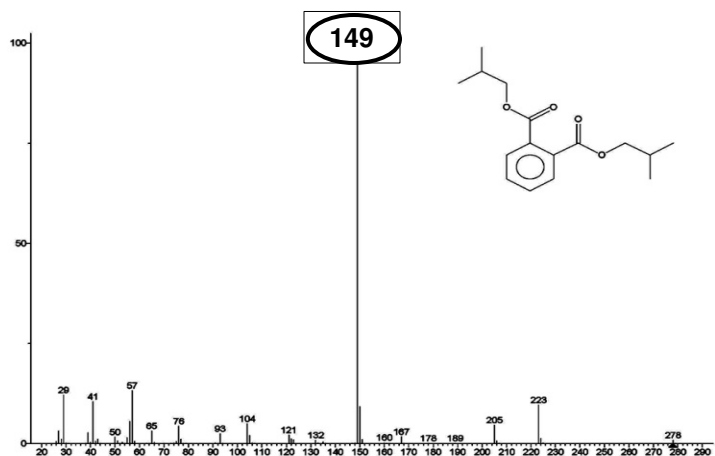
MALDI: molekulární adukty a klastry,
 fragmentové ionty v nízké oblasti
 spektra, velmi intenzivní. Spektra se
 proto měří až od ~ m/z 500.

Ionty které nesouvisí s analytem – běžné kontaminanty

Vzorky jsou často kontaminovány změkčovadly z plastů (plastové nádoby, hadičky, rukavice, eppendorfky), krémů na ruce apod:

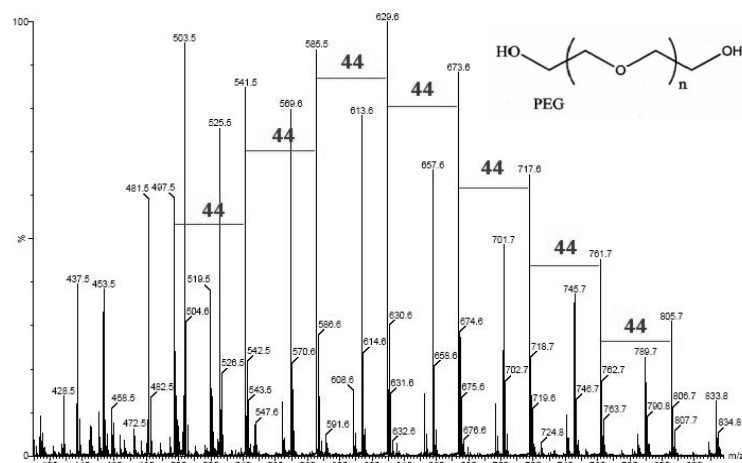
ftaláty, sebakáty, adipáty, fenylfosfáty, silikony, polyethylenglykoly

Ftaláty: výrazný ion m/z 149

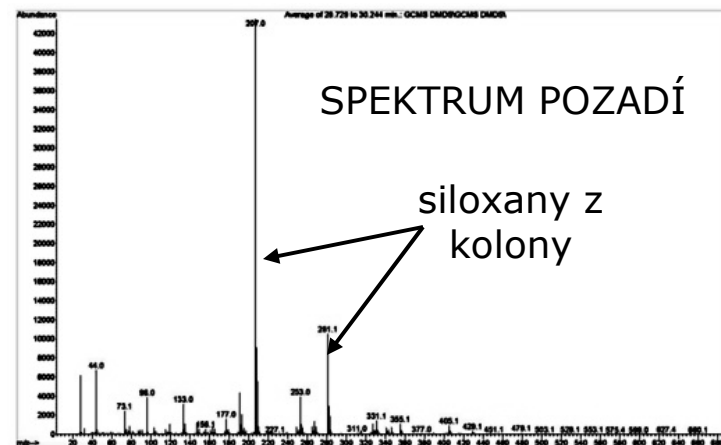
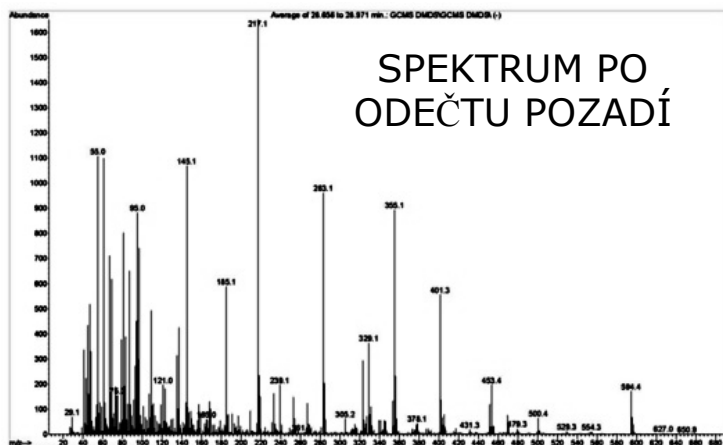
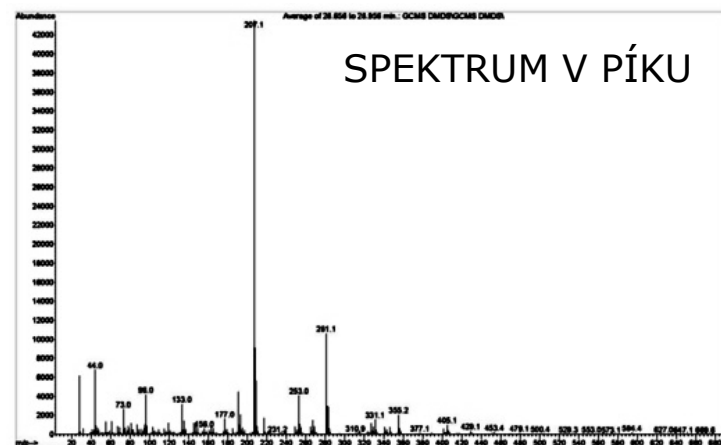
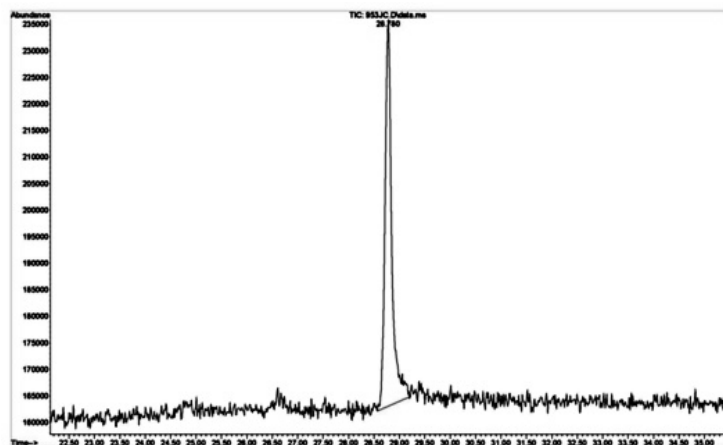
diisobutyl ftalát

Polyethylenglykoly: pravidelné píky ve spektru vzdálené 44 u

oplach laboratorních latexových rukavic

Ionty které nesouvisí s analytem – pozadí v LC/MS a GC/MS

Určení molekulové hmotnosti

Určení molekulové hmotnosti

První krok – identifikace molekulového iontu, případně molekulového aduktu

I. Elektronová ionizace

Molekulový ion ($M^{+\bullet}$) je radikál kation. Jeho m/z odpovídá monoizotopické hmotnosti analytu

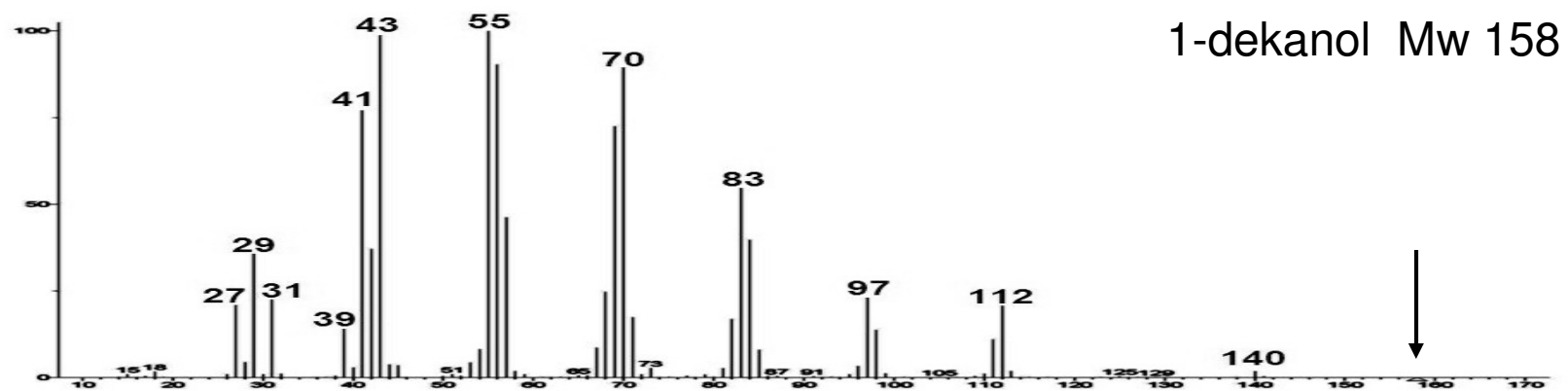
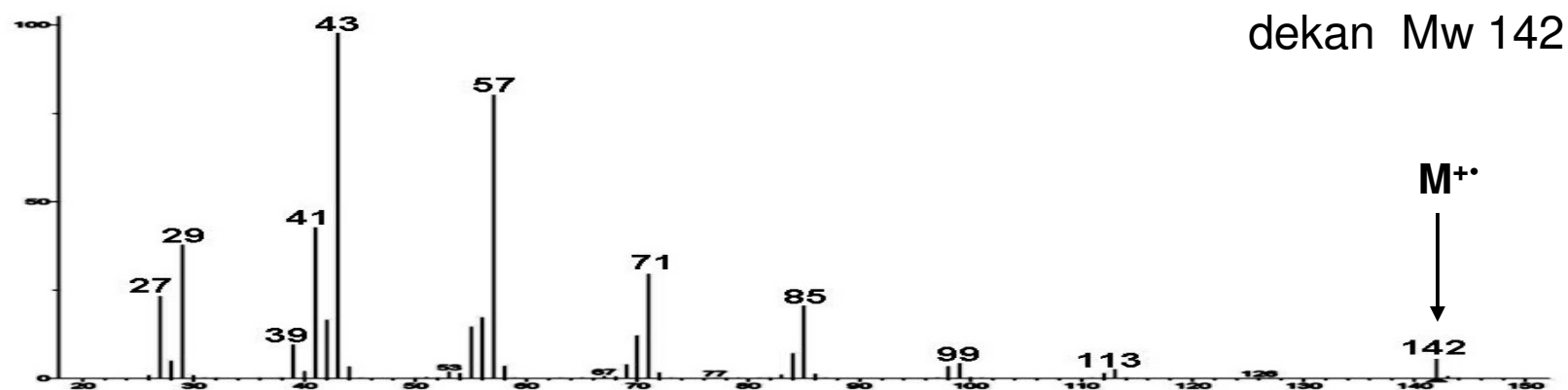
Identifikace molekulového iontu ve spektru

1. ve spektru nemusí být přítomen
2. pokud je přítomen, musí mít nejvyšší m/z ve spektru
3. je to ion s lichým počtem elektronů ($OE^{+\bullet}$)
4. poskytuje logické neutrální ztráty

Určení molekulové hmotnosti

I. Elektronová ionizace

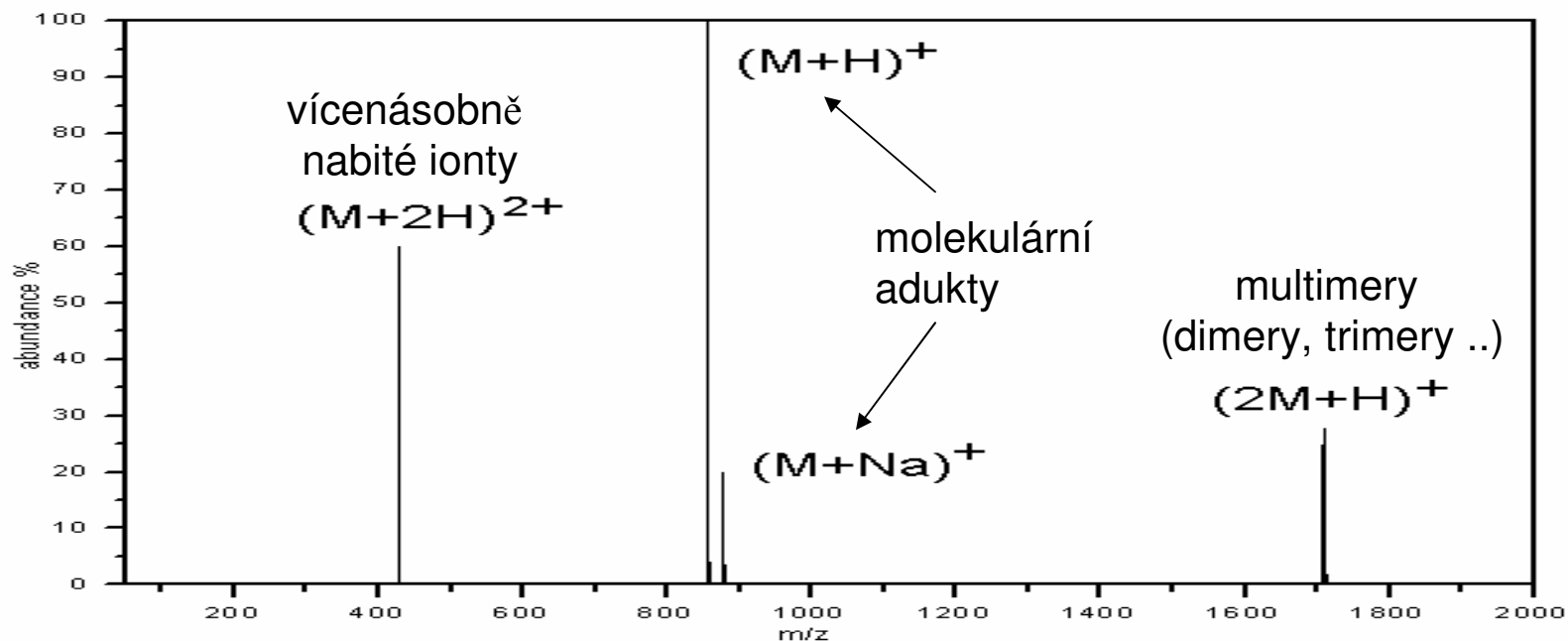
Určení molekulové hmotnosti

II. Měkké ionizační techniky (ESI, MALDI)

očekávané ionty (pozitivní): $[M+H]^+$, $[M+Na]^+$, $[M+K]^+$, $[M+NH_4]^+$, vícenásobně nabitě, dimery, trimery

očekávané ionty (negativní): $[M-H]^-$

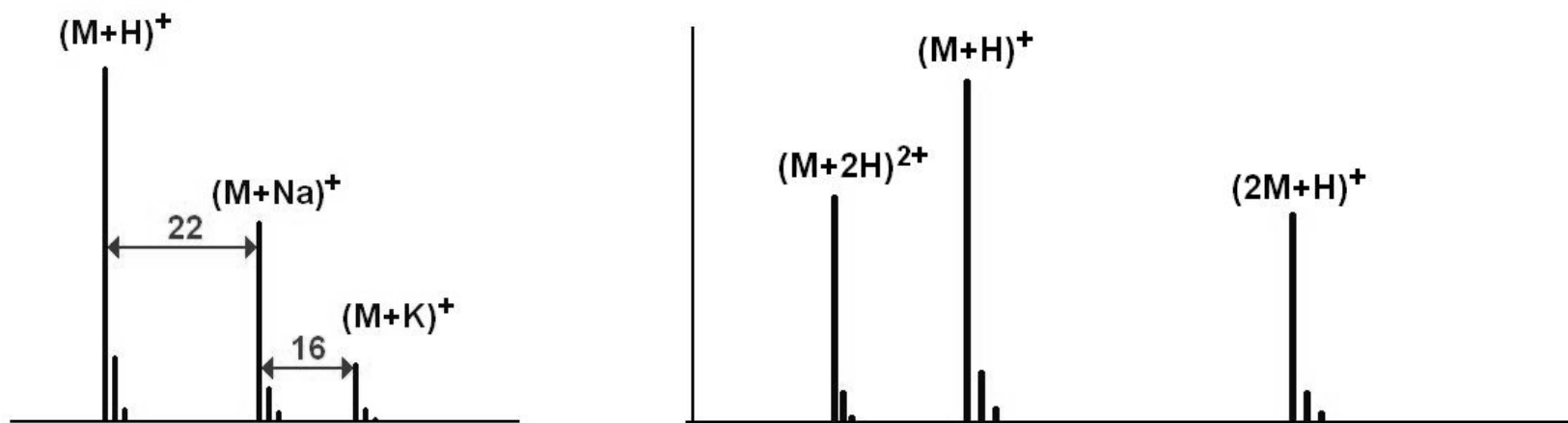
Molekulový adukt je ion se sudým počtem elektronů a nemusí být nejvyšším iontem ve spektru.

Určení molekulové hmotnosti

II. Měkké ionizační techniky (ESI, MALDI)

molekulovou hmotnost určujeme na základě přítomnosti aduktů, dimerů, vícenásobně nabitých iontů

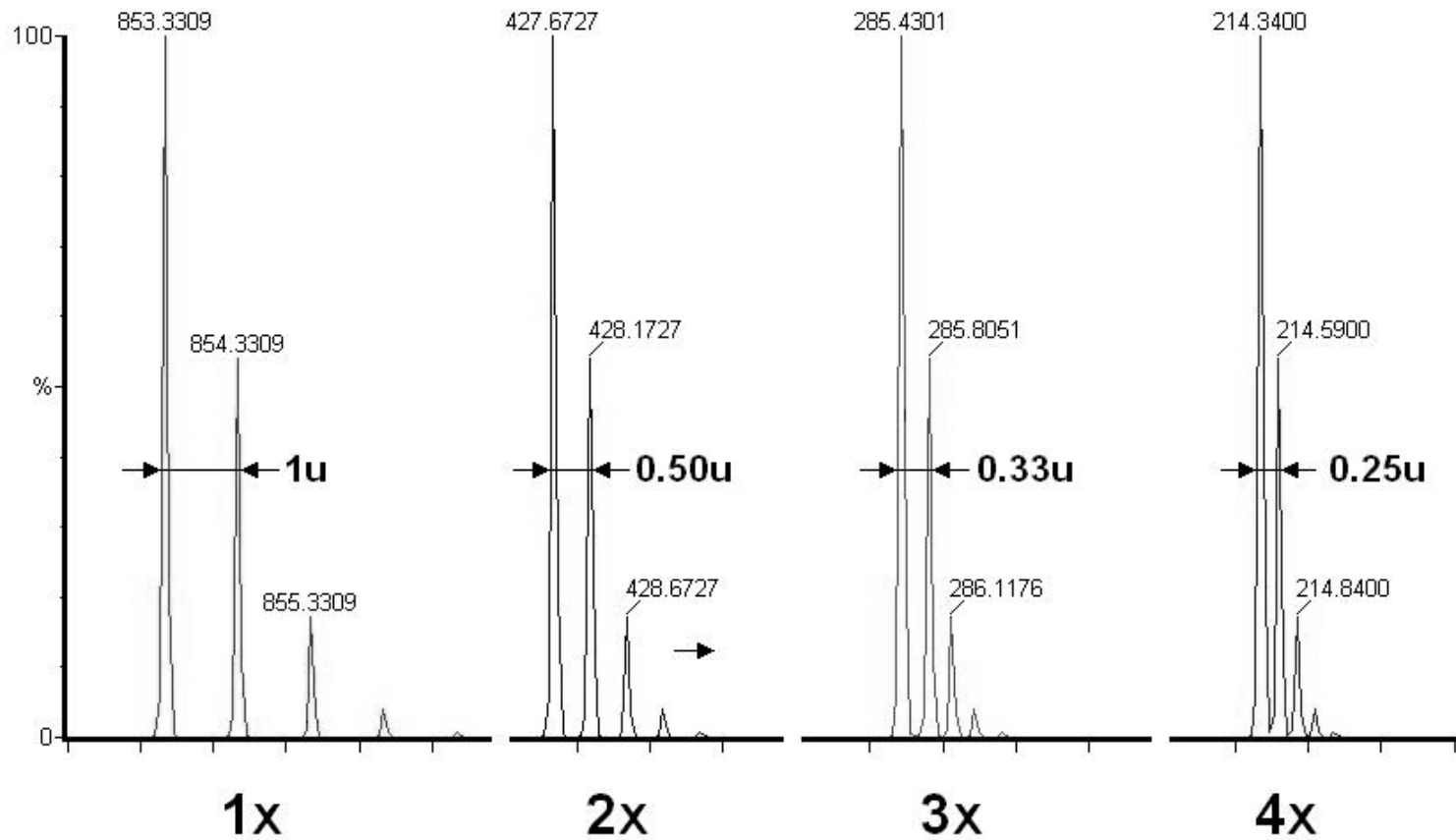

Výpočet aduktů, multimerů, vícenásobně nabitých iontů – Kalkulátor EIC
I:\MISC\MS\DOWNLOAD\

Určení molekulové hmotnosti

Určení počtu nábojů iontu

Počet nábojů lze zjistit ze vzdálenosti mezi píky v izotopovém klastru.

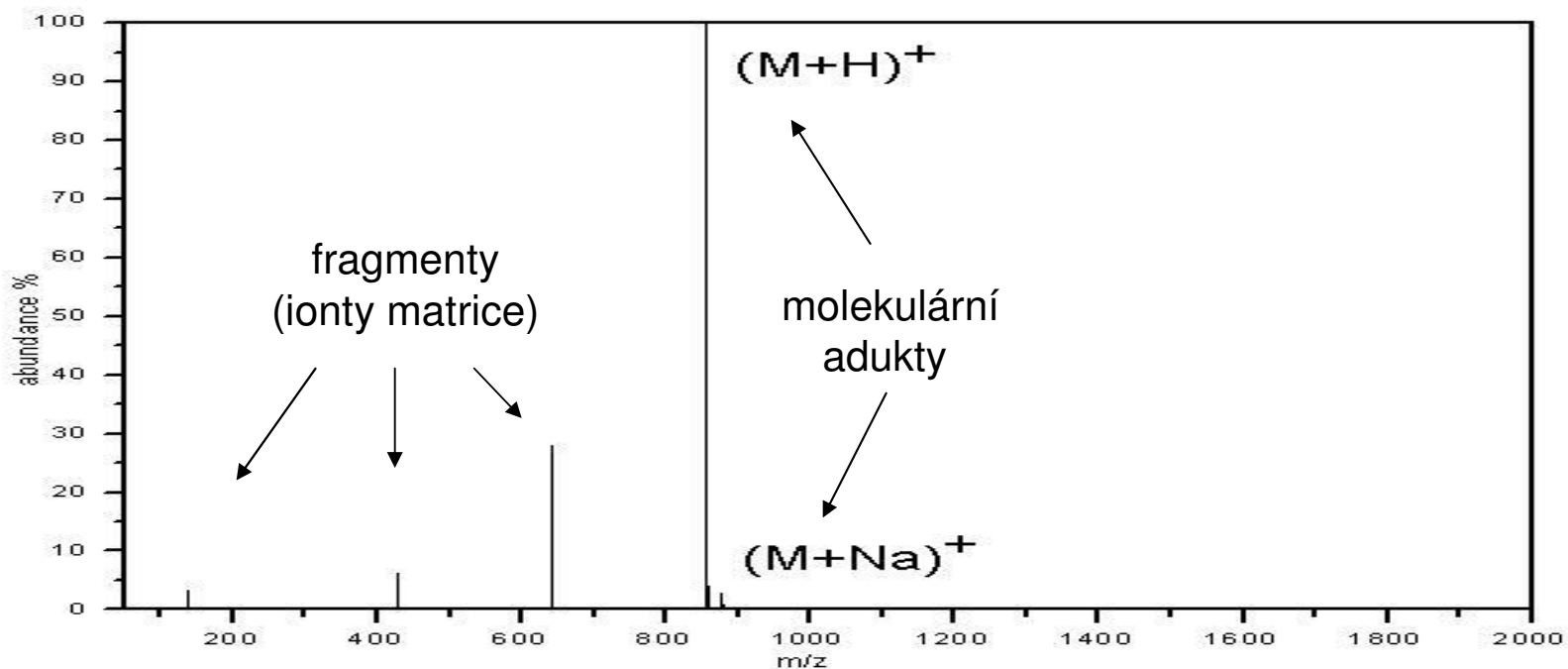
Určení molekulové hmotnosti

II. Ionizační techniky FAB, APCI

očekávané ionty (pozitivní): $[M+H]^+$, $[M+Na]^+$, $[M+K]^+$, $[M+NH_4]^+$, M^+ ,

očekávané ionty (negativní): $[M-H]^-$

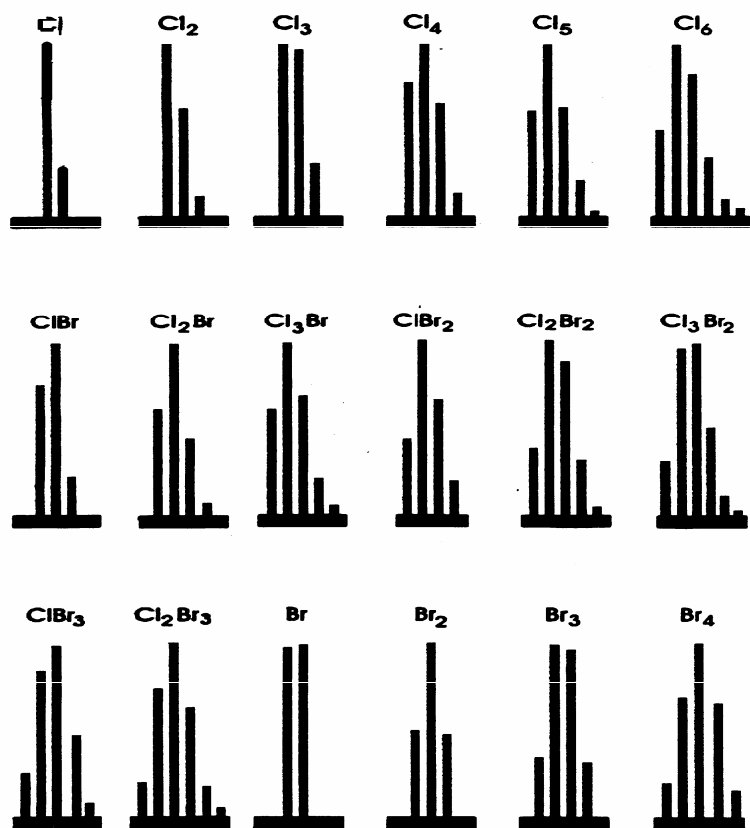
Molekulový adukt/ion je ion se sudým/lichým počtem elektronů a nemusí být nejvyšším iontem ve spektru. Ve spektru jsou i fragmenty a/nebo matriční ionty

Určení prvků přítomných v molekule

Izotopové klastry

Izotopické klastry naznačují přítomnost některých prvků v molekule (např. Cl, Br, kovy). Počítačové programy umožňují spočítat složení klastru ze zadaného sumárního vzorce a porovnat ho s experimentem.

<http://members.aol.com/msmssoft/>

<http://www.colby.edu/chemistry/NMR/IsoClus.html>

Dusíkové pravidlo

Dusíkové pravidlo: platí pro organické sloučeniny obsahující C, H, N, O, S, P, F, Cl, Br, I. Založeno na faktu, že pouze dusík má lichou vaznost při sudé nominální hmotnosti (ostatní mají sudou nebo lichou vaznost i hmotnost).

lichá hmotnost molekuly = lichý počet dusíků

sudá hmotnost molekuly = sudý (nulový) počet dusíků

Aplikace pravidla na ionty:

EI (molekulové ionty s lichým počtem elektronů) – platí tak, jak je uvedeno

ESI, APCI, APPI, FAB (molekulové adukty, ionty se sudým počtem elektronů) .. platí opačné pravidlo !

m/z 188

m/z 189

Určení elementárního složení z přesné hmotnosti

Čím přesněji určíme hmotnost iontu, tím více omezíme počet možných struktur, tj. tím spíše dojdeme ke správnému elementárnímu složení

Př. paclitaxel, $C_{47}H_{51}NO_{14}$,
mon. hmotnost 854.3388

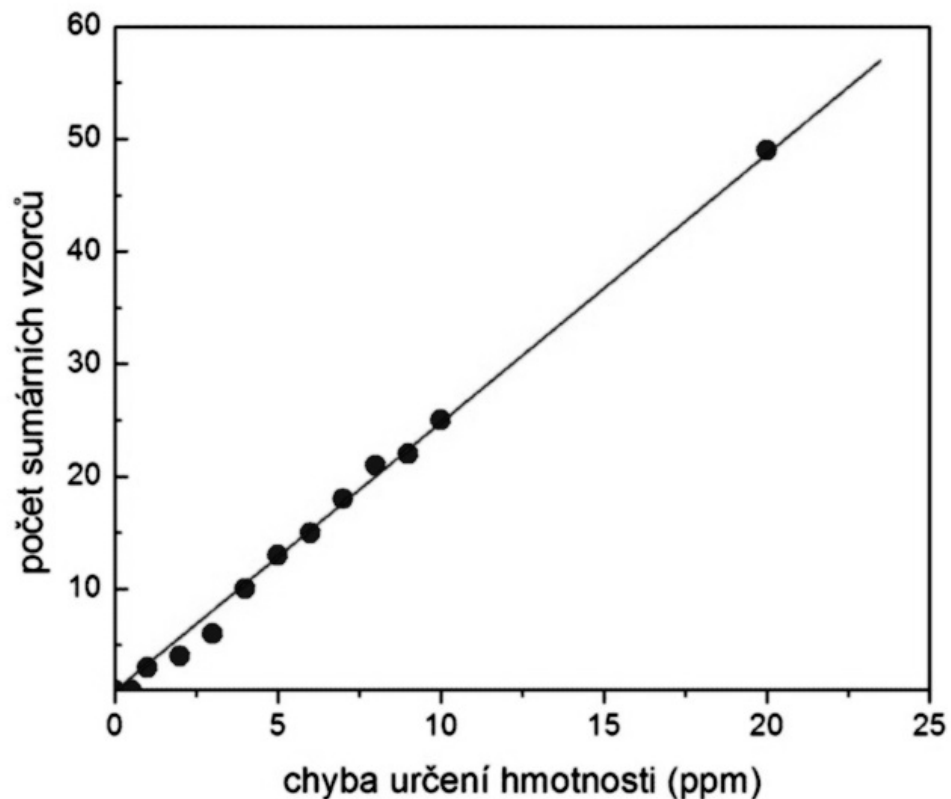
Omezení pro výpočet vzorce:

C: 0-100

H: 0-100

N: 0-10

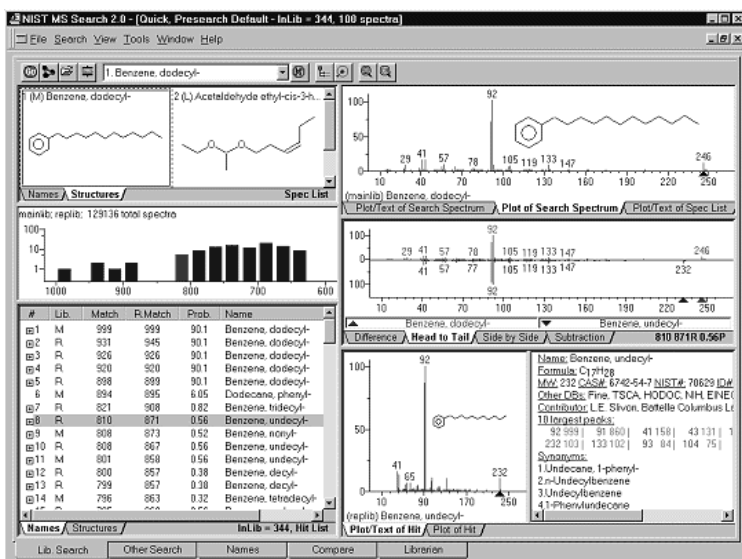
O: 0-30

Hledání v knihovných spekter

Knihovny spekter EI

NIST/EPA/NIH Mass Spectral Library

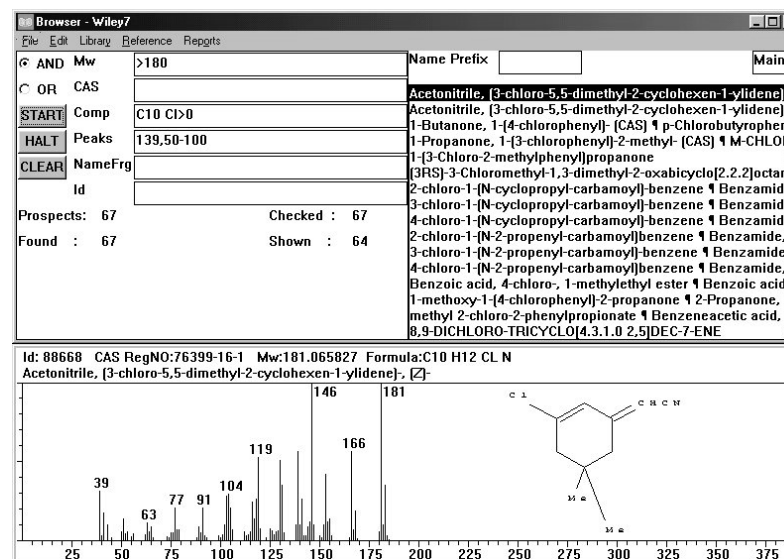

190 825 EI spekter (70 eV)
 5 191 MS/MS spekter
 retenční indexy látek
 strukturní vzorce

<http://www.nist.gov/>

Wiley Registry of Mass Spectral Data

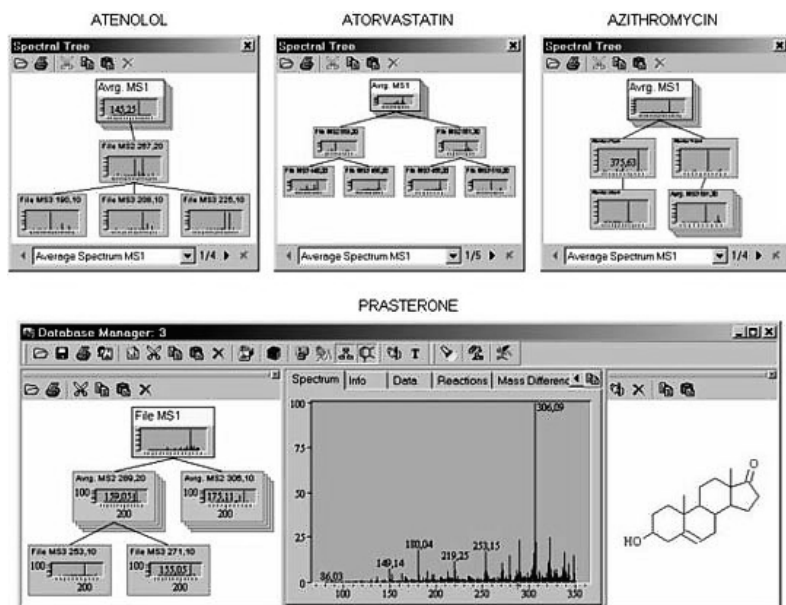
338 000 EI spekter (70 eV)
 strukturní vzorce

<http://www.palisade-ms.com/>

Knihovny MS/MS spekter (ESI)

HighChem's spectral library collection

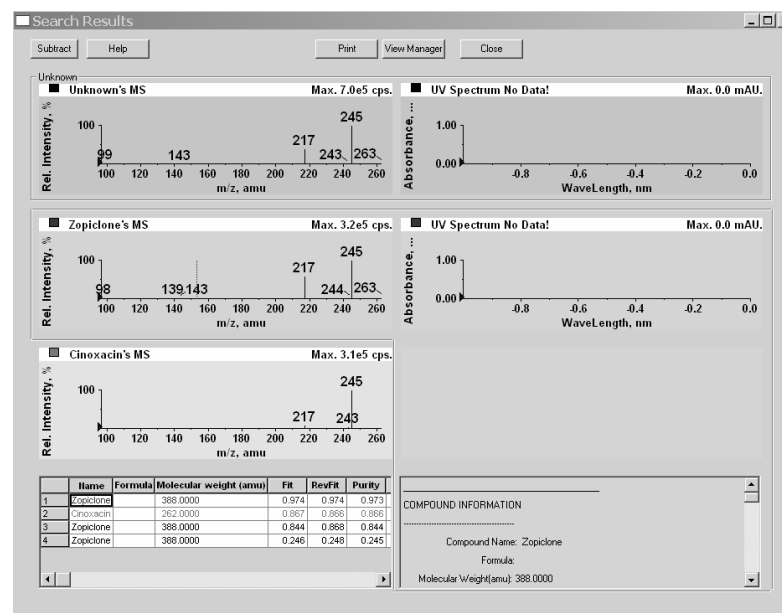

MS/MS spektra > 1000 látek
léčiva, přírodní látky
strukturní vzorce

<http://www.nist.gov/>

MS Libraries for LC-MS/MS and ESI in-source CID-MS, University of Freiburg

MS/MS spektra ~ 800 látek,
léčiva

<http://www.chemicalsoft.de/>

Interpretace fragmentových iontů (když selžou knihovny . . .)

Fragmentace iontů se sudým počtem elektronů (EE^+)

ESI, APCI, APPI, FAB

Fragmentace EE^+

lonty se sudým počtem elektronů – nejčastěji $[M+H]^+$, $[M+Na]^+$, $[M-H]^-$

FRAGMENTACE EE^+ :

vzniká ion se sudým počtem elektronů (EE^+) a neutrální částice

lonty EE jsou obecně stabilnější než OE^+

Spektra jsou jednodušší, poskytují tak méně informací než spektra EI

Fragmentace EE^+ - typické neutrální ztráty

Table 2. Characterization of functional groups of organic compounds using the collision-induced neutral losses from their $[M + H]^+$ and/or $[M - H]^-$ ions

Functional group	Compound class		Neutral loss ^a	
			$[M + H]^+$	$[M - H]^-$
-COOH	Carboxylic acids	Aromatic	H ₂ O	CO₂
		Aliphatic	-	no CO ₂
-CH=O	Aldehydes	Aromatic	CO	-
-C=O	Ketones	Aromatic	CO	-
-COOCH ₃	Methyl esters	Aliphatic/aromatic	CH₃OH	-
-CONH ₂	Amides	Aliphatic/aromatic	NH₃	-
-SO ₃ H	Sulfonic acids	Aromatic	-	SO₂(SO₃)
-CN	Nitriles	Aliphatic/aromatic	HCN	-
-F	Fluorides	Aliphatic	HF	-
-Cl	Chlorides	Aliphatic/aromatic	HCl (°Cl)	HCl (°Cl)
-Br	Bromides	Aliphatic/aromatic	°Br	-
-NO ₂	Nitroaromatics	Aromatic	°NO/°NO₂(°OH)	°NO/°NO₂
-OH	Alcohols	Aliphatic	H ₂ O	-
	Phenols	Aromatic	no H ₂ O	-
-NH ₂	Amines	Aliphatic	NH₃	-
		Aromatic	HCN, no NH ₃	-
-CH ₃	Alkyl derivatives	Aromatic	no CH ₄	-
-C ₂ H ₅		Aromatic	no C ₂ H ₆	-
-NHCH ₃	Methylamines	Aromatic	°CH₃	-

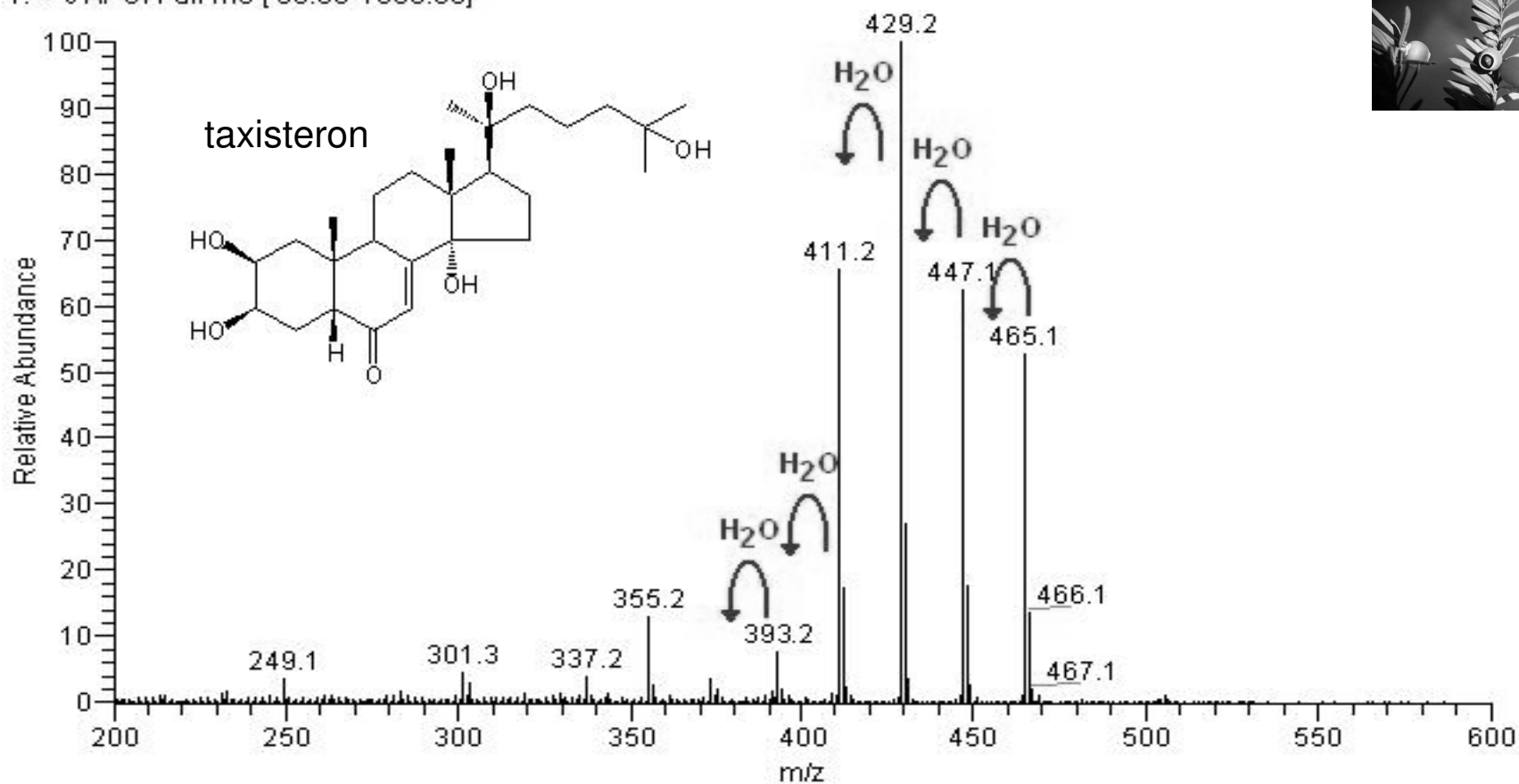
^a bold: neutral loss which is characteristic as well as relatively specific for a given functional group; in parentheses: neutral losses observed only occasionally.

Fragmentace EE^+ - APCI spektrum

Př.: Steroly – typické neutrální ztráty vody z polyhydroxylovaných sterolů

4046jh03 #485-518 RT: 13.06-13.57 AV: 34 SB: 50 12.32-12.81, 13.92-14.58 NL: 1.73E7
T: + c APCI Full ms [50.00-1000.00]

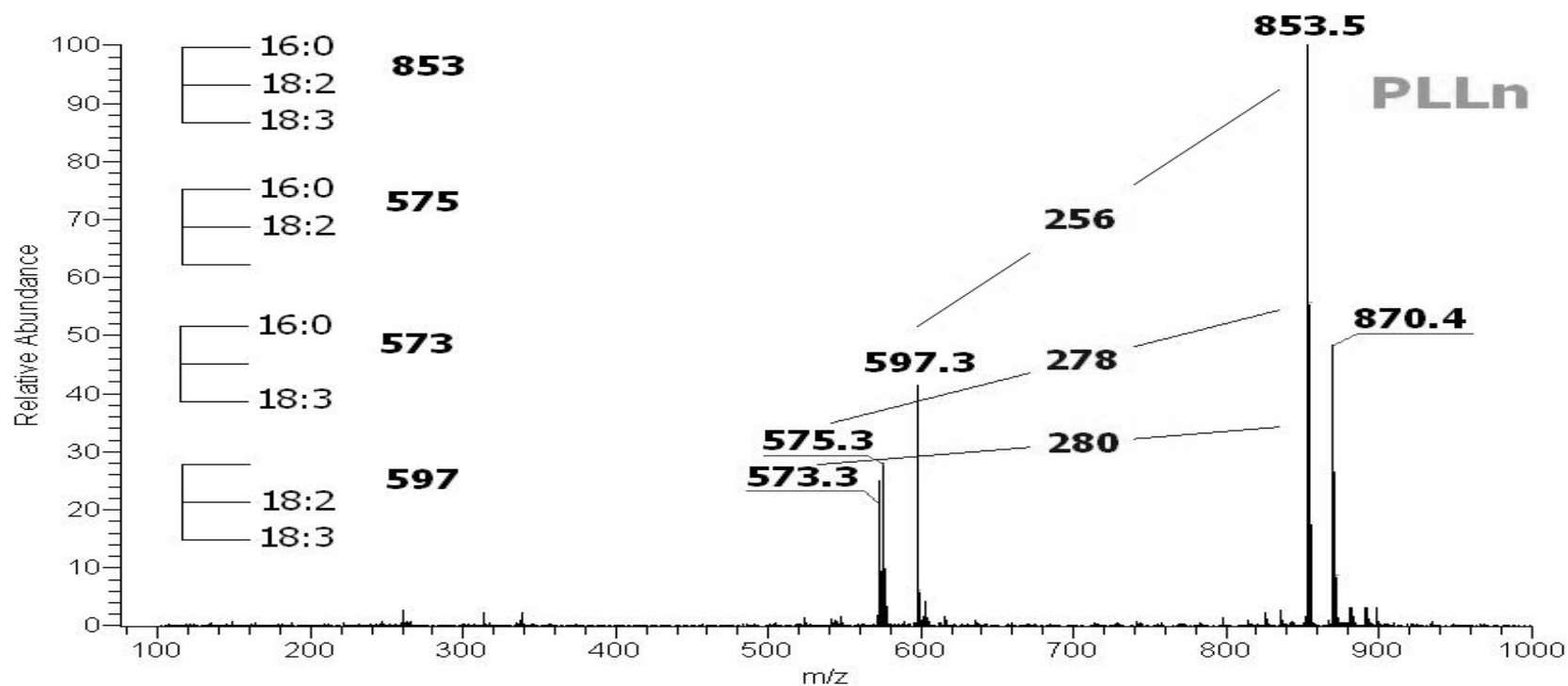

Fragmentace EE^+ - APCI spektrum

Př.: Triacylglyceroly – identifikace mastných kyselin (acylů) v molekule

APCI ionizace – tvorba molekulárních aduktů $[M+H]^+$ a $[M+NH_4]^+$

Hlavní fragmentační cesta: neutrální ztráta mastné kyseliny – vznikají diacylglycerolové ionty $[M+H-R_iCOOH]^+$

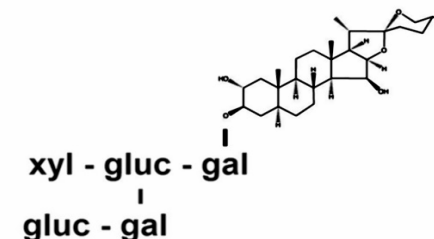
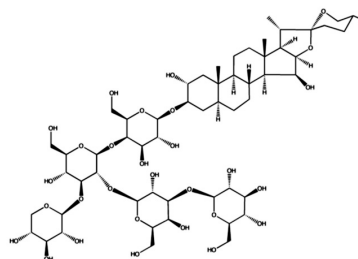

Fragmentace EE^+ - ESI, MS^n pro určování struktury

Př.: **GLYKOSIDY** – určování struktury cukerné složky

Př.: Digitonin, $C_{56}H_{92}O_{29}$

ESI ionizace – tvorba molekulárního aduktu **$[M+Na]^+$**

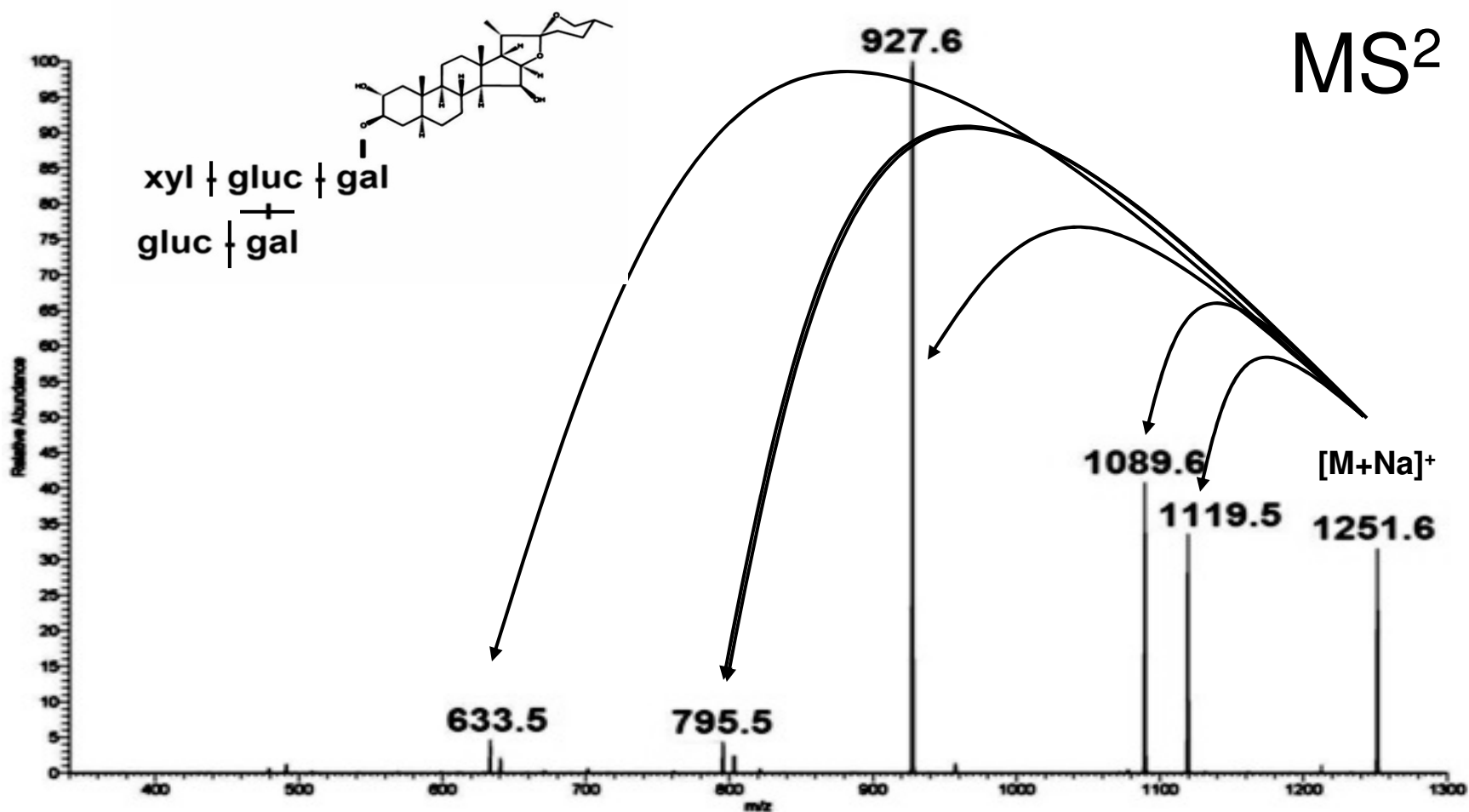
MS/MS fragmentace – odštěpování cukerných jednotek jako neutrálních částic

Hexóza: neutrální ztráta **162 u** (molekula – H_2O)

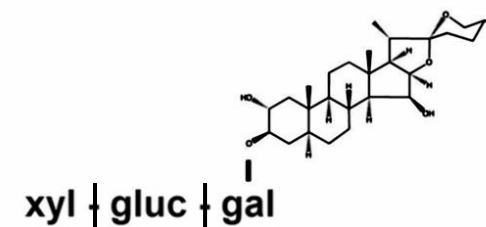
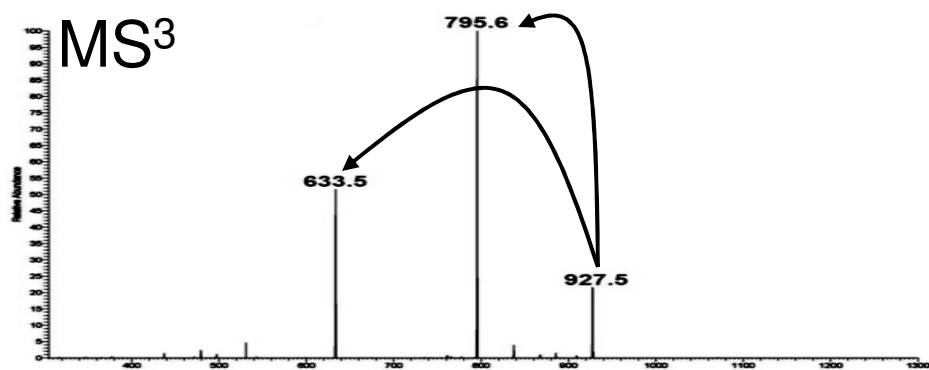
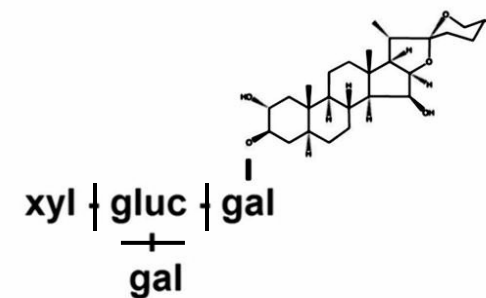
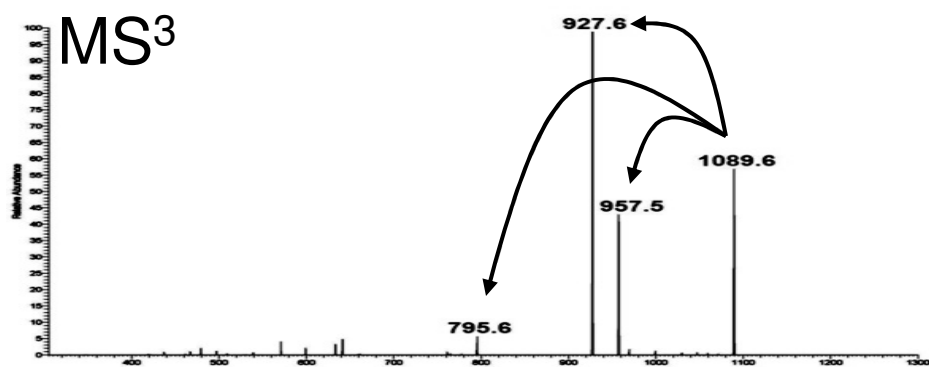
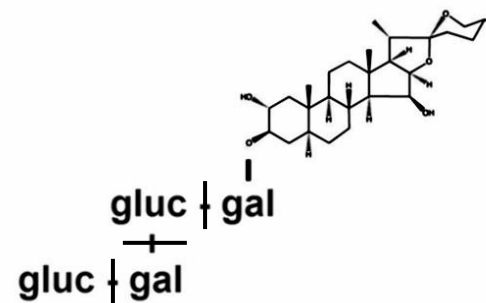
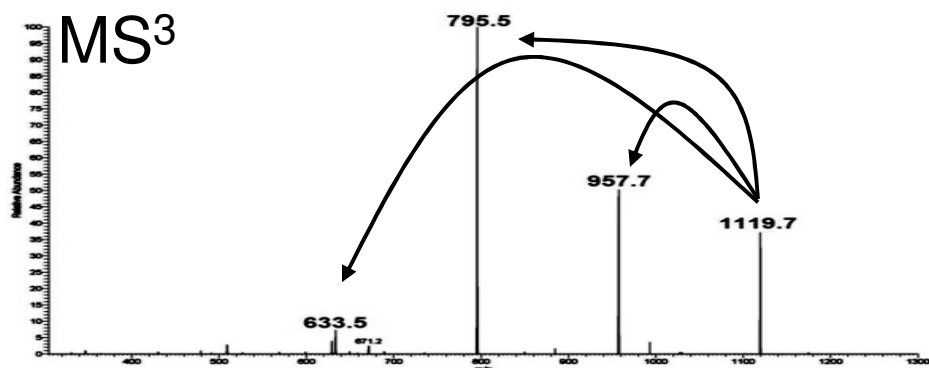
Pentóza: neutrální ztráta **132 u** (molekula – H_2O)

Fragmentace EE^+ - ESI, MS^n pro určování struktury

GLYKOSIDY – určování struktury cukerné složky

Fragmentace EE^+ - ESI, MS^n pro určování struktury

Fragmentace iontů s lichým počtem elektronů ($OE^{\bullet+}$)

ionizace EI

Fragmentace $OE^{+\bullet}$ (EI ionizace)

Ionty s lichým počtem elektronů $M^{+\bullet}$

FRAGMENTACE $OE^{+\bullet}$

I. vzniká ion se sudým počtem elektronů a radikál

II. vzniká ion s lichým počtem elektronů a neutrální částice

Spektra jsou bohatá, informačně obsažná, mohou být použita jako “fingerprint” - tvorba knihoven (NIST)

Probíhají pouze monomolekulární reakce

Interpretace: Logické neutrální ztráty

Neutrální ztráty musí dávat chemický smysl. Ztráty radikálů i neutrálních molekul.

Ztráta (u)	Logická ztráta ?	Složení
1	ano	H
2	ano	H ₂
3 - 14	NE	-
15	ano	CH ₃
16	ano	NH ₂ , O
17	ano	OH, NH ₃
18	ano	H ₂ O
19	ano	F
20	ano	HF
21 - 25	NE	-
26	ano	C ₂ H ₂ , CN
27	ano	C ₂ H ₃ , HCN
28	ano	C ₂ H ₄ , CO
29	ano	HCO, C ₂ H ₅ , CH ₃ N
30	ano	CH ₂ O
31	ano	CH ₃ O
32	ano	CH ₃ OH, S
33	ano	SH
34	ano	H ₂ S
35	ano	Cl
36	ano	HCl
37 - 40	NE	-
41 a výše	ano	homologické ztráty

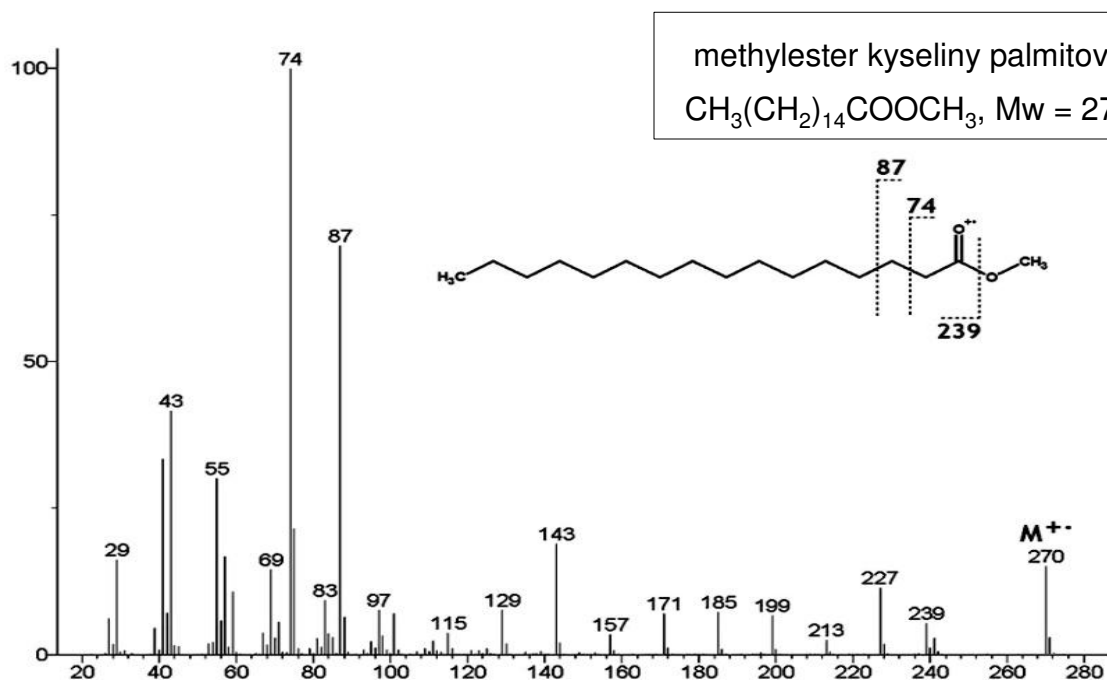

Interpretace: Fragmenty s lichým počtem elektronů

Fragmenty s lichým počtem elektronů (např. sudé fragmenty ze sudých molekulových iontů) indikují:

- přesmyky
- retro-Diels-Alderovy reakce
- eliminace malých neutrálních molekul

m/z 74
přesmyk
McLafferty

Interpretace: Charakteristické iontové série

Homologické série v oblasti nízkých m/z mohou podat informace o strukturních prvcích v molekule

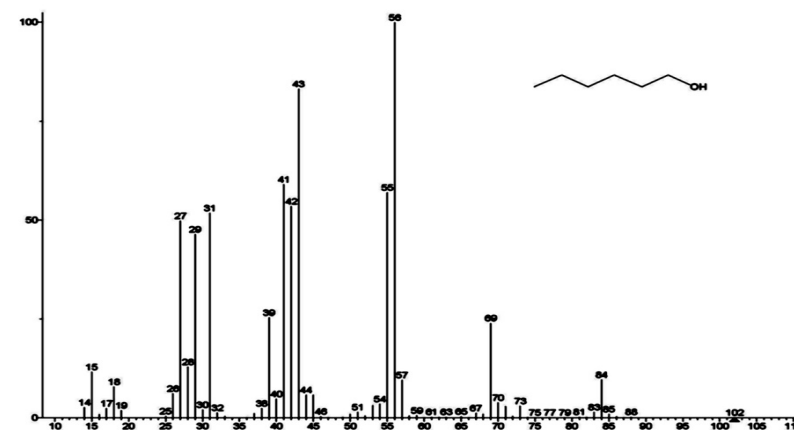
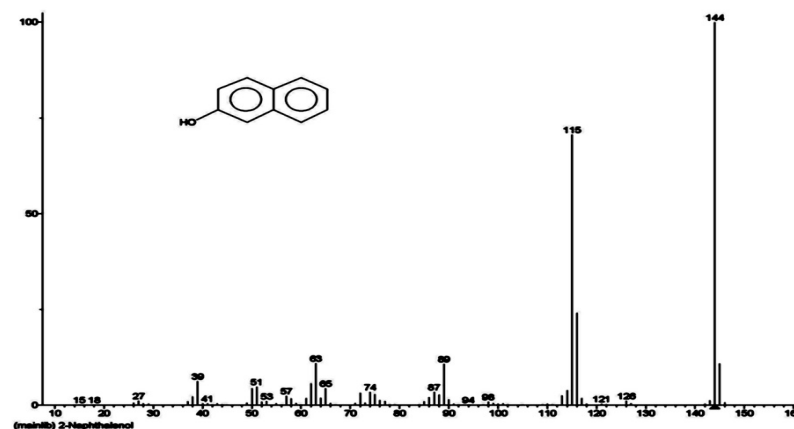
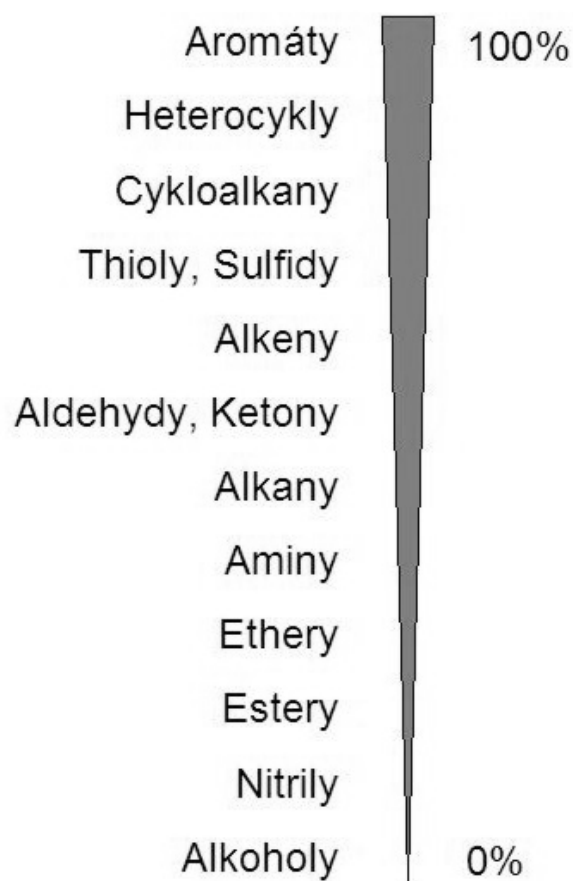
Ionty	Série	Funkční skupiny
m/z 29, 43, 57, 71, 85, 99, ...	$C_nH_{2n+1}^+$	alkyl („alifatika“)
m/z 31, 45, 59, 73, 87, ...	$C_nH_{2n+1}O^+$	alkoholy, ethery
m/z 33, 47, 61, 75, 89, ...	$C_nH_{2n+1}S^+$	thioly, sulfidy
m/z 30, 44, 58, 72, 86, ...	$C_nH_{2n+2}N^+$	aminy
m/z 29, 43, 57, 71, 85, 99, ...	$C_nH_{2n-1}O^+$	aldehydy, ketony
m/z 45, 59, 73, 87, ...	$C_nH_{2n-1}O_2^+$	kyseliny, estery
m/z 40, 54, 68, 82, 96, ...	$C_nH_{2n-2}N^+$	nitrily
m/z 38, 39, 50-52, 63-65, 75-78, 89-92	-	aromatika

Interpretace: Charakteristické ionty

m/z	Ion
19	F^+ , H_3O^+
20	HF^{+}
30	$CH_2NH_2^+$, indikuje aminy
31	indikuje CH_3O- nebo $-CH_2OH$
33,34	HS^+ , H_2S^{+}
35,36,37,38	Cl^+ , HCl^{+}
46	NO_2^+ , indikuje nitrosloučeniny
47	CCl^+ , $HC(OH)_2^+$, CH_3S^+
61	$CH_3C(OH)_2^+$ indikuje „dlouhé“ estery kyseliny octové
73	$(CH_3)_3Si^+$, CH_5Si^+
77	fenyl (doprovázen m/z 51 a 50)
105	benzoyl (pokud doprovázen m/z 77)

Interpretace: Intenzita molekulárního iontu

Intenzita molekulárního iontu souvisí s jeho stabilitou. Podle intenzity lze usuzovat na přítomnost určitých strukturních prvků v molekule.

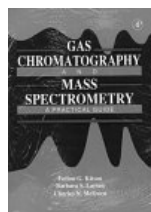

Literatura

EI

Fred W. McLafferty and Frantisek Turecek: Interpretation of Mass Spectra. University Science Books (1993). ISBN-10: 0935702253, ISBN-13: 978-0935702255

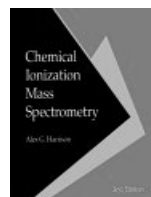

Fulton G. Kitson, Barbara S. Larsen, and Charles N. McEwen: Gas Chromatography and Mass Spectrometry. Academic Press (1996). ISBN-10: 0124833853, ISBN-13: 978-0124833852

ESI
APCI
CI

Levsen et al.: Even-electron ions: a systematic study of the neutral species lost in the dissociation of quasi-molecular ions. J. Mass Spectrom. 42, 1024 - 1044, 2007

Alex. G. Harrison: Chemical Ionization Mass Spectrometry, CRC(1992). ISBN-10: 0849342546, ISBN-13: 978-0849342547